

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

Strategic Leadership Affects the Learning Organization of Schools
Under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1

¹ทัศนีย์ รินตระ Tassanee Rintara

²กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ Ganratchakan Lertamornsak

¹²คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹²Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

¹Corresponding author, e-mail: Tassanee.rin@mail.com

Received November 14, 2024; Revised December 31, 2024; Accepted: December 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 การวิจัยนี้เป็นเชิงปริมาณ ได้รวบรวมข้อมูลจากการส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การกำหนดทิศทางขององค์กร การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การคิดเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการควบคุมกลยุทธ์ ตามลำดับ 2) ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการนำเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้ของทีม และด้านการปรับโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เรียงตามลำดับเข้าสู่สมการ

วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้แก่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รองลงมา คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ คิดเป็นร้อยละ 68.3

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์; ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์; องค์กรแห่งการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the strategic leadership level of school administrators 2) to study the level of being a learning organization of educational institutions 3) to study the strategic leadership relationship with the learning organization of educational institutions and 4) to study the strategic leadership that affects the learning organization of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office, Bangkok 1. The research was based on a quantitative method. The data were collected through a combination of questionnaires sent to educational institutions. The main findings of this research are: 1) The overall level of strategic leadership of school administrators is high, with the following aspects ranked from highest to lowest: Strategic direction, Strategy implementation, Strategic thinking, Human resource development and Strategic control. 2) The overall level of becoming a learning organization for the schools is high, with the following aspects ranked from highest to lowest: Technology-supported Learning, Shared vision, Team learning and Optimize Organizational Structure. 3) There is a highly significant positive relationship between the strategic leadership of school administrators and becoming a learning organization for the schools, with statistical significance at the level of .01 4) The strategic leadership factor that most affects becoming a learning organization is developing human resources, followed by setting the direction of the organization, with statistical significance at the level of .05, The overall predictive power of these factors is 68.3 percent.

Keywords: Strategic Management; Strategic Leadership; Learning Organization

บทนำ

ปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ยังไม่เหมาะสมและขาดความคล่องตัวเนื่องจากระบบการบริหารจัดการศึกษาของไทยยังมุ่งเน้นการบริหารตามกฎ ระเบียบ (Rule Driven) มากกว่าการบริหารเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย (Management Driven) และยังไม่เชื่อมโยงกับการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบตามหลักธรรมาภิบาล การแยกบทบาทระหว่างผู้กำกับการศึกษา (Regulator) กับผู้จัดการศึกษา (Provider) เพื่อมิให้เกิดการขัดกันซึ่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ยังไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายใต้การแข่งขันที่เป็นธรรมค่อนข้างน้อย ส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าและความไม่มีประสิทธิภาพของระบบการศึกษา ดังจะเห็นได้

จากจำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กที่เพิ่มมากขึ้นตามโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลง อัตราส่วนนักเรียนต่อครูจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้บริการการศึกษาที่มีปริมาณเกินกว่าความต้องการของผู้รับบริการซึ่งจะเป็นปัญหาต่อเนื่องในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษาผู้ที่มีบทบาทที่จะต้องบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญของความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา รวมถึงผลการปฏิบัติงานของบุคคลในสถานศึกษา ความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจึงต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไป และมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) ซึ่งเป็นรูปแบบของผู้นำชนิดที่นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร ผู้นำขององค์กรหลายแห่งที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่มีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้งสิ้น ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เริ่มจากการมีคุณสมบัติสำคัญ คือเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จตามขั้นตอนผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการคิดและการบริหารแบบใหม่ที่สอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพยายามในการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ที่ครอบคลุมภารกิจและขอบข่ายทั้งหมดของสถานศึกษา ทำให้มีการนำเอาเรื่องของกระบวนการบริหารงาน โดยเฉพาะการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เช่นการจัดโครงสร้างสถานศึกษา วัฒนธรรมของสถานศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ ทรัพยากรบุคคล ตลอดจนการควบคุมและการประเมินผลกลยุทธ์เข้ามาบูรณาการร่วมกันเป็นรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) โดยผู้นำระดับสูงขององค์กรหรือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาในทุกขั้นตอน (กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน, 2555)

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของ การเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้คนพัฒนาเป็นคนที่มีคุณภาพ ดังนั้นการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดในสถานศึกษา โดยผู้บริหารมีส่วนในการผลักดันให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (รุ่งนภา จันทรลี, 2562) องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการปรับตัวพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง เกิดจากการเรียนรู้การสั่งสมความรู้ การสร้างความรู้ จากประสบการณ์การทำงานทั้งในระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์กร เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานที่ดีให้กับองค์กรอย่างเป็นระบบและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์กรอันจะนำองค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (ปริพนธ์ จำเริญพัฒน์, 2560)

จากปัญหาที่เกิดจากระบบการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เหมาะสมและขาดความคล่องตัวเนื่องจากระบบการบริหารจัดการศึกษาของไทยยังมุ่งเน้นการบริหารตามกฎระเบียบ (Rule Driven) มากกว่าการบริหารเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย (Management Driven) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญต่อการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา เพราะเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปปรับใช้และแก้ปัญหาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 67 โรงเรียน จำนวน 4,844 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 357 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) มีวิธีการสุ่มดังนี้ 1. แบ่งโรงเรียนแต่ละโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนเป็น 4 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ และ 2. สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มครูในโรงเรียนที่เลือกตามสัดส่วนของประชากร

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สังเคราะห์และสรุปเป็นนิยามศัพท์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
2. สร้างข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามนิยามศัพท์ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

ตอนที่ 3 การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แบบสอบถามในตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

4. เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและการครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด ได้ข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 69 ข้อ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นขอคำแนะนำและตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของสำนวนภาษาในการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ในการให้คะแนน คือ 1, 0, -1 โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

1	หมายถึง	ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์
-1	หมายถึง	ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

$$\frac{\sum R}{N}$$

โดยใช้สูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มากกว่า 0.50 ไว้และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) น้อยกว่า 0.50 ตัดออก

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปทดลองใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1. นำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Forms ให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 357 คน 3. ผู้วิจัยกำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม 4. ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 357 ฉบับ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS ซึ่งมีสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้
 - 2.1 ทำการวิเคราะห์ ตอนที่ 1 ร้อยละของเพศ ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสิทธิภาพในการทำงานที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
 - 2.2 ทำการวิเคราะห์ ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)
 - 2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product – Moment Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย
 - 2.4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สถิติที่ใช้คือวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise multiple regression analysis) (บุญชม ศรีสะอาด, 2541)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การคิดเชิงกลยุทธ์ 4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) การควบคุมกลยุทธ์ ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวม
และรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. การกำหนดทิศทางขององค์กร	4.21	0.80	มาก
2. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.17	0.84	มาก
3. การคิดเชิงกลยุทธ์	4.15	0.90	มาก
4. การควบคุมกลยุทธ์	4.13	0.80	มาก
5. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	4.15	0.87	มาก
รวม	4.16	0.82	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า
อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ 1) ด้านการนำเทคโนโลยีสนับสนุน
การเรียนรู้ 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม 3) ด้านการเรียนรู้ของทีม 4) ด้านการปรับโครงสร้างองค์กรที่
เหมาะสม ตามลำดับ จึงปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและ
รายด้าน

การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. ด้านการเรียนรู้ของทีม	4.32	0.72	มาก
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.36	0.77	มาก
3. ด้านการปรับโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม	4.30	0.82	มาก
4. ด้านการนำเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้	4.39	0.78	มาก
รวม	4.34	0.75	มาก

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์การแห่ง
การเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
โดยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = .818$)
มีความสัมพันธ์กันสูงมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ ($r_{xy} = .808$) มีความสัมพันธ์กันสูงมาก 2) การกำหนดทิศทางขององค์การ ($r_{xy} = .801$) มีความสัมพันธ์กันสูงมาก 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($r_{xy} = .789$) มีความสัมพันธ์กันสูง 4) การคิดเชิงกลยุทธ์ ($r_{xy} = .783$) มีความสัมพันธ์กันสูง 5) การควบคุมกลยุทธ์ ($r_{xy} = .777$) มีความสัมพันธ์กันสูง ตามลำดับ ดังที่ปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์	การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้					
	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y_{tot}
X_1	1	.950**	.935**	.913**	.894**	.801**
X_2	.950**	1	.924**	.884**	.881**	.789**
X_3	.935**	.924**	1	.946**	.923**	.783**
X_4	.913**	.884**	.946**	1	.937**	.777**
X_5	.894**	.881**	.923**	.937**	1	.808**
X_{tot}	.970**	.959**	.979**	.968**	.959**	.818**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีตัวแปรอิสระ 2 ตัว ถูกเลือกเข้าสมการ โดยเรียงลำดับเข้าสู่สมการ ได้ดังนี้ X_5 X_1 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R^2) สูงขึ้นตามลำดับ .652, .683 ตัวแปรอิสระตัวแรกที่เข้าสู่สมการ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (X_5) สามารถพยากรณ์หรืออธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามคือการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (Y') ได้ร้อยละ 65.2 และตัวแปรอิสระ การกำหนดทิศทางขององค์การ (X_1) สามารถพยากรณ์หรืออธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตาม คือ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (Y') ได้ร้อยละ 68.3 ดังในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ตัวแปร	R	R^2	Adj R^2	SE	F	Sig.F
X_5	.808	.652	.651	.445	666.174	.000
X_5 X_1	.683	.683	.682	.425	34.646	.000

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสำคัญอย่างมากทั้งต่อตัวบุคลากรและสถานศึกษาเพราะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีการพัฒนาการบริหารจัดการด้านต่างๆ จะช่วยส่งเสริมบุคลากรเกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น โดยแต่ละด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ต่อมา คือ ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการควบคุมกลยุทธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา บุญอนันต์วงศ์ ทำการศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (จันทิมา บุญอนันต์วงศ์, 2561)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหาร มีส่วนในการผลักดันให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของกรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญตา เจริญศรี ทำการศึกษารูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ขวัญตา เจริญศรี, 2562)

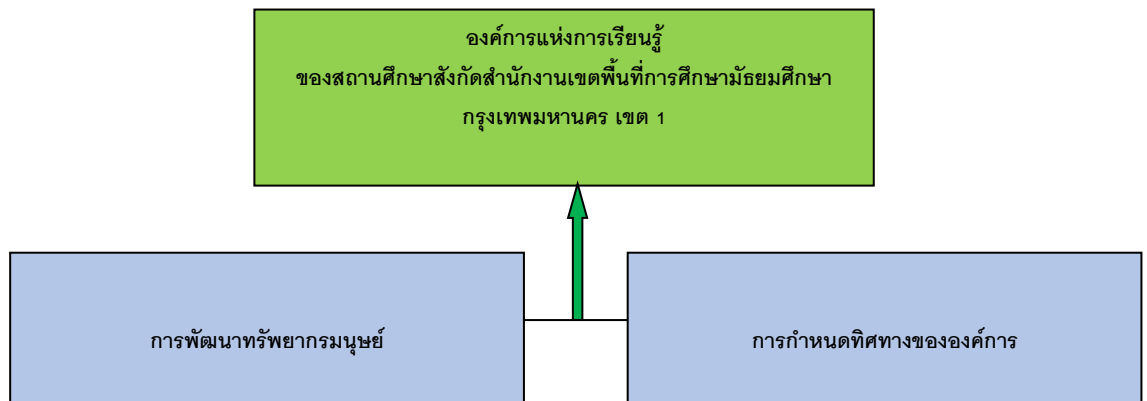
3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = .818$) มีความสัมพันธ์กันสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเครือวัลย์ ไชยสินธุ์ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จากการวิจัย พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง (เครือวัลย์ ไชยสินธุ์, 2559)

4. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยได้ร่วมกันทำนายพยากรณ์ ตัวแปรอิสระคือภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ กับตัวแปรตามคือการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งได้ร้อยละ 68.3 และมีความคาดเคลื่อนอยู่ที่ .425 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อิทธิพลขององค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยได้ร่วมกันทำนายพยากรณ์ตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (X_5) และการกำหนดทิศทางขององค์กร (X_1) กับตัวแปรตามคือการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (.394) รองลงมาคือการ

กำหนดทิศทางขององค์การ (.368) ซึ่งสามารถทำนายได้ดังสมการ คือ $Y' = 1.158 + .394 (X_5) + .368 (X_1)$

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วย 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือการพัฒนาบุคลากรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลให้อำนาจในการตัดสินใจ สนับสนุนการพัฒนาความรู้ และทักษะของผู้ปฏิบัติงาน จัดสภาพแวดล้อมให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และ 2) การกำหนดทิศทางขององค์การ คือการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายองค์การอย่างเป็นระบบ เพื่อให้องค์การมีทิศทางและเป้าหมายชัดเจน สามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์นำไปสู่การปฏิบัติ ดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

บทสรุป

ผลการศึกษาค้นคว้า เรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก และ 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยได้ร่วมกันทำนายพยากรณ์ตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการกำหนดทิศทางขององค์การ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการติดตาม ควบคุมและประเมินผลกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ และนำผลการดำเนินการที่เกิดขึ้นมาเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นจริงกับผลคาดหวังที่กำหนดไว้ เพื่อดูว่าองค์การทำได้ตามที่ต้องการหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดต้องมีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหาวิธีปรับโครงสร้างหน่วยงานที่ไม่มีสายบังคับบัญชามากเกินไป ยืดหยุ่นจัดทีมได้ง่าย สามารถปรับเปลี่ยนองค์การตามพฤติกรรมและค่านิยมของบุคลากรให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเปลี่ยนแปลงตามความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและตามความต้องการขององค์การเอง

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล มอบหมายงานที่สำคัญสนับสนุนให้มีอิสระในการตัดสินใจ พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะของผู้ปฏิบัติงาน จัดสภาพแวดล้อมให้เกิดการกระตุ้นการจูงใจในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต1 หรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เช่น วัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจ ภาวะผู้นำของผู้บริหารในด้านอื่นๆ

3. ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันไปในการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น ทำให้การศึกษารอบคลุมในทุกด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญตา เจริญศรี. (2562). รูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เครือวัลย์ ไชยสินธุ์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับสมรรถนะของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จันทิมา บุญอนันต์วงศ์. (2561). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปริญญ์ จำเริญพัฒน์. (2560). แนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(1): 751-752.
- รุ่งนภา จันทร์ลี. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M (Ed.) *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

